

प्रवचन नं. ६८ गाथा - १४ ता. २६-८-७८ शनीवार, श्रावण ५६-८ सं. २५०४

श्री समयसार गाथा १४ टीका चलती है. क्या यला, ओ आत्मा वस्तु है उसमें अनंत गुण है, ओ गुणीका गुणका भेद करना वो तो विकल्प है. सम्यग्दर्शन होता है. प्रथममें प्रथम तो ओ गुणी (गुण) गुणीका भेदका पक्ष विकल्प छोड़कर, ओक स्वभाव त्रिकाणी ज्ञायकभाव द्रव्य स्वभाव, उसकी दृष्टि करनेसे सम्यग्दर्शन होता है. आहाहा ! विशेष गुणका भेदका भी लक्ष छोड़ना ओम कहेते है. आहाहाहा ! सामान्य जो ज्ञायक ओकरूप स्वभाव है, विशेष सर्व विलय हो गया. आहाहा ! पर्यायकी विशेषता तो लक्षमें छोड़ना, रागका-विकल्पका पक्ष तो छोड़ना ओ तो स्थूल भात, पक्ष यहां गुण गुणीका भेदरूप विशेष, उसका भी लक्ष छोड़ना, अलिंगग्रहणमें ओसा आया है. अर्थावबोधरूप गुण विशेष उससे आलिंगीत नहीं ओसा ओक द्रव्य स्वभाव है. आहाहा ! अर्थावबोधरूप गुण विशेष उसको नहीं आलिंगन करते, उसको नहीं स्पर्शते, उसको नहीं छूते, आहाहा... ओसा ओक द्रव्य स्वभाव है, ये आत्मा है. आहाहा !

अंतर ओक स्वभावरूप जे आत्मद्रव्य है गुण गुणीका भेदसे भी भिन्न, आहाहा... अत्यारे तो ओसे है व्यवहार करते करते निश्चय होता है, अरे प्रभु ! ओ तो व्यवहार तो अनंत भैर किया नवमी ग्रवैयक गया तो ओसा तो व्यवहार (अत्मी) है (ही) नहीं. आंही तो गुण गुणीका भेदको भी निकाल दे. आहाहा !... तब सम्यग्दर्शन होगा ओम कहेते है. समजमें आया ? ओ यार बोल हुआ, पांय आज है.

पांयवा बोलमां दृष्टांत है. जैसे जलका अग्नि जिसका निमित्त है, निमित्त है, उष्णता तो होती है अपनेसे अग्नि निमित्त है. ओसे उष्णताके साथ संयुक्तरूप, उष्णताके साथ संयुक्तरूप जल तप्ततारूप है, अवस्थासे अनुभव करने पर ओ उष्णता है. पर्यायमें अग्निका निमित्त अने उष्णता है ओ पर्याय है. आहाहा ! तथापि ओकांत शीतणता-ओकांत शीतणता क्या कहेते है ? ओक स्वभाव जो शीतणता त्रिकाणी, ओकांत ओक स्वभाव शीतणतारूप, आहाहा... जलका ओकरूप शीतणता स्वभाव, आहाहा... ओसे देखनेसे जल स्वभावके समीप जाकर अनुभव करनेपर संयुक्तपणा, उष्णपणा जूठा है. आहाहाहा ! ओ तो दृष्टांत है.

सिद्धांत ! उसी प्रकार आत्माका भगवान आत्मा ज्ञायकस्वभाव त्रिकाणी ओक ज्ञानस्वभाव स्वरूप, ओक ज्ञानस्वभावरूप ओसा आत्माका आहाहा... कर्म जिसका निमित्त है, निमित्त है ओ ओसा मोहके साथ संयुक्तपणा, अवस्थासे अनुभव करने पर है. कर्मका निमित्त जेम अग्निका निमित्त ने उष्णता जलमें है, ओसे कर्मका निमित्त ने मोह राग द्वेष मिथ्यात्वभाव पर्यायमें है. आहाहा ! ओ है व्यवहारनयका विषय, है !

तथापि तोपक्ष जो स्वयं ओकांत, क्या कहेते है ? उसमें आया था के कर्मका निमित्तसे मोह राग द्वेष हुआ. हवे अर्हीया तो निमित्तसे दूर, आहाहा... स्वयं-स्वयं स्वभाव उसका है. वो तो कर्मका निमित्तका संबंधमें राग द्वेष मोह था, ओ व्यवहारकी पर्यायका विषय है. हवे सम्यग्दर्शन पानेमें विषय क्या ? आहाहाहा ! समजमें आया ? स्वयं ओकांत, स्वयं स्वरूप

उसमें तो निमित्तकी अपेक्षा होकर विकार था, पर्यायमें कर्मका निमित्तकी अपेक्षासे विकार उपादान अपनेमें था इवे अर्हीया तो निमित्त नहीं. स्वयं ओ निमित्त सामे स्वयं आया. आहाहा ! समजमें आया ? ज़ीशी वात छे प्रभु ! आहा ! जेम ओक कर्मका निमित्तसे उपादान तो अपनेमेंसे हुआ है, पण वो पर्यायमें जो मोह ने राग द्वेष, दया, दान, काम, क्रोध आदिना भाव ओ पर्यायकी अपेक्षासे कर्मका निमित्तकी अपेक्षा होकर अपनेमें है पण वो वस्तुका स्वरूप नहीं. आहाहाहा !

तो स्वयं उसमें निमित्तसे विकार था, अैसा कइ था. आंही स्वयं निमित्त सिवाय स्वयं सहज पारिणामिक ज्ञायकभाव, आहाहाहा... स्वयं, ओकांत ओक धर्म, जिसका ओक धर्म है सदा, ओ मोह ने राग द्वेष अनेक ओ वस्तुका स्वरूपमें है नहीं. आहाहाहाहा ! ओकांत स्वयं ओक धर्म, क्या ? के बोध, ज्ञानरूप है अैसा जव स्वभाव. आहाहाहा ! स्वयं ओक ज्ञानरूप जिसका स्वभाव है. त्रिकाणी स्वयं ज्ञानरूप ओक स्वभाव अैसा भगवान, आहाहाहा... है ? स्वयं ओकांत ओक धर्म ओवो ज्ञानरूप, है ! भगवान तो स्वयं ओक ज्ञानरूप आत्मा है. आहाहा !

अैसे जव स्वभावके समीप जाकर ओकरूप ज्ञानस्वभाव, ज्ञानकी प्रधानतासे कथन है, बाकी आनंद स्वभाव, दर्शन स्वभाव, शांत स्वभाव, स्वच्छता स्वभाव, प्रभुता स्वभाव ओ ओक ज्ञान स्वभावमें सर्वस्वभावकी ओकता ज्ञानमें (ज्ञाननेमें आती है). समजमें आया ? ओ जवका जो अनंत स्वभाव उसमें ज्ञानप्रधानतासे कथन है. के ओकरूप जिसका ज्ञान स्वभाव ज्ञायमी ओकरूप है, स्वयं है, वो कोछ निमित्तसे स्वयं पारिणामिक स्वभावभाव है अैसा नहीं. आहाहाहाहा ! अैसा स्वयं ओकांत ओक धर्मरूपी ज्ञान, ज्ञानरूपी आत्मा है, अैसा जव स्वभावके समीप जाकर, आहाहाहाहा... अर्थात् ओकरूप ज्ञान स्वभावकी समीप नाम सन्मुख जाकर, अनुभव करने पर आहाहाहाहा... आ सम्यग्दर्शन. आहाहा... आवी यीज है. आहाहा !

आचार्य महाराजे तो धणुं सरण करीने टीका किया है, तो उसको केटलाक दुरुह कहेते है, कवा था ने रात्रिको दुरुह ओम कहे छे ओम के समयसार है तो सरण पण विद्वानोओ उसको टीका करके दुरुह कर दिया है. अरे प्रभु ! क्या कहेते है तुम. (श्रोता:- विद्वानोओ के आचार्योओ ?) ओ विद्वान ओटले आचार्यनो मूण कहेवानो अर्थ ओ है, है आया है समयसारमें आया है, विधानंदजका (समयसारमें) आहाहा ! आंही दुरुह कर दिया अमृतयंद्राचार्यका. अरे भगवान ! ओम न कहेवाय प्रभु ! अैसा, आहाहाहा... क्युंकी उसमें वो आया है ने ? शुद्धोशुद्धा देशोनायव्या परम भाव लक्षणो व्यवहार देसिदा ओ सरण लागे ओने, व्यवहार उपदेश देना, ओ सरण लाग्या. पण टीकाकारे कइ के व्यवहार ओटले क्या ? देसिदा ओटले क्या ? के वो पण समयमें रागकी अशुद्धता है, और शुद्धताकी कमी है, ओ व्यवहार है, उसको जाना हुआ प्रयोजनवान है अैसा टीकाकारे दुरुह कर दिया टीकाकारे भुलासा कर दिया है, दुरुह नहीं किया प्रभु ! अरे ओम नहीं है, वात ओने ओ नउे छे शब्द, ने व्यवहार देसिदा ओटले पहेले तो व्यवहारनो उपदेश देना, पण ओ उपदेशकी व्याख्या अर्हीया है ही नहीं. समजमें आया ? है ! (श्रोता:- आचार्यनो ओवो अर्थ थाय ओम !) आचार्यने अर्थ आवडयो नहीं ओम कहेते है, टीकाकारने, अरे प्रभु ! अरे पंटरमी गाथा, “अपदेस सन्त मज्जं पस्सदि जिनशासनं सव्वं” इवे अपदेसना अर्थ तो

જયસેન આચાર્યે દ્રવ્યશ્રુત ક્રિયા ઉસકો અત્યારે જૂઠા પાડકર કહેતે હૈ કે અપદેસ એટલે એસા નહીં, અખંડ પ્રદેશ એમ લેના. અરે પ્રભુ ! આ શું કરે છે ભાઈ ! આહાહા ! એ દુનિયા તો ચાલશે દુનિયા એસી હૈ, પણ મારગ બાપા વિરૂદ્ધ હૈ યે. સમજમેં આયા ?

અપદેસ સન્ત આતે હૈ ને ? એનો અર્થ એ કર્યો સમયસારમાં આયા હૈ, (યહાં) અખંડ અખંડ એમ લેના, પણ આંહી અપદેસનો અર્થ જયસેન આચાર્યે દ્રવ્યશ્રુત ક્રિયા એ અર્થાત્ દ્રવ્યશ્રુતમાં ભી એસા હૈ કે અબદ્ધસ્પૃષ્ટ દેખના વો જૈનશાસન હૈ એસા દ્રવ્યશ્રુતમેં ભી એસા કહા હૈ. અને ભાવશ્રુત તો એ હૈ હી. આહાહા ! ભાવશ્રુતસે જો અબદ્ધસ્પૃષ્ટકા અનુભવ હૈ વો ભાવશ્રુત તો જૈનશાસન હૈ, એ શુદ્ધ ઉપયોગ હૈ, એ જૈન ધર્મ હૈ, એ જૈનશાસન હૈ. આહાહાહા ! પંદરમી ગાથામેં એ અર્થ ફેરવી નાખ્યા. અહીંયા કહેતે હૈ કે એમ નથી પ્રભુ, અપની વાત રખનેકો શાસ્ત્રકા અર્થ પલટ દેના, એ હોય નહીં ભાઈ ! આચાર્યોએ સંતોએ તો કરૂણા કરીને એ ટીકા બનાઈ હૈ, છતાં તો યે કહેતે હૈ કે પ્રભુ એ ટીકા મેં નહીં બનાઈ હોં, વો તો શબ્દોસે બન ગઈ નાથ ! આહાહાહાહા ! પરમાણુકી પર્યાયસે ટીકા બન ગઈ હૈ, તો હમે ટીકા ક્રિયા હૈ એસા મોહસે ન નાચો. આહાહાહા ! (શ્રોતા:- અમૃતચંદ્રાચાર્યકો એ સમજમેં નહીં આયા થા ?) નહિ આયા થા (એસા નહીં). અરે ભગવાન અમૃતચંદ્રાચાર્ય કૌન હૈ ? પંચપરમેષ્ઠિમેં પરમેશ્વર હૈ. આહાહા ! બાપુ સાધુ કોણ હૈ ? આચાર્ય કોણ હૈ ? આહાહાહા !

અને કેટલાક તો 'નમો લોએ'માંથી 'લોએ' નિકાલ દેતા હૈ. પંડિતજી ! નમો લોએ સવ્વ સાહુણં હૈ ને ? તો 'લોએ' નિકાલ દો. અભી વો તુલસી હૈ ને તેરાપંથીકા વો કહે 'લોએ' નિકાલ દો. અરે પ્રભુ ! આ તુમ કયા કરતે હો ? આ તુમ "નમો લોએ સવ્વ સાહુણં" એમ ન રાખના. "નમો સવ્વ સાહુણં" બસ. લોએ નહિ અરે પ્રભુ.

(શ્રોતા:- લોએ નામ સબ સાધુ લે લેના) સબ લેના વળી એ તો દૂસરા એ અર્થ કરતે હૈ સુશીલ તો, લોએ નામ જિતના સાધુ હૈ એ સબ લે લેના, અરે એ અર્થ આંહી હૈ હી નહીં યહાં તો અનંત આનંદ જિસકા, અનુભવ હુઆ તીન કષાયકા અભાવ હૈ, જિસકો છઠ્ઠા સાતમા ગુણસ્થાન ક્ષણમેં અનેક બાર આતા હૈ, એસા હી સાધુકો લિયા હૈ. અન્યમતિકા તો બાતેય કહાં હૈ, જૈનમાં દ્રવ્યલિંગી જે હૈ ઈસકી બાત યહાં નહીં હૈ. સમજમેં આયા ? એ અક્ષરે અક્ષર સત્ય હૈ. અરે ધવલ તો એસા કહેતા હૈ, કે નમો લોએ સવ્વ અંતઃ દિપક હૈ, તો ચારમેં લે લેના એથી - ઈસસે વિશેષ કહેતે હૈ ઈસસે ભી વિશેષ કહેતે હૈ ધવલ તો ત્રિકાળવર્તી શબ્દ લેના ભેગા આ પૂરા પદ હૈ.

“નમો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી અરિહંતાણં,
 નમો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી સિદ્ધાણં,
 નમો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી આચરિયાણં,
 નમો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી ઉવજ્જયાણં,
 નમો લોએ સવ્વ ત્રિકાળવર્તી સાહુણં.”

ધવલમાં એસા પાઠ કરકે નવકાર એસા બનાયા પૂરા. આહાહા ! સમજમેં આયા ? પણ ત્રિકાળવર્તી નિકાલ દિયા પીછે નમો 'લોએ સવ્વ સાહુણં' રખ્યા ને અંતઃદિપક તરીકે ચારોમેં લે લેના, નમો લોએ સવ્વ અરિહંતાણં, નમો લોએ સવ્વ સિદ્ધાણં એમ લેના, વસ્તુનું સ્વરૂપ

અનાદિ છે. એસી ચીજ છે. એમાં ગરબડ કરે એ ચલે નહીં. આહાહા ! સમજમેં આયા ?

આંહી કહેતે છે, આહાહા ! કે એ જેમ કર્મકા નિમિત્ત છે ને, ઉપાદાન તો અપના છે, રાગ દ્વેષ મોહ આદિ તો વો પર્યાયમેં છે પણ હવે દૈષ્ટિકા વિષય જ્યારે સમ્યગ્દર્શન પ્રગટ કરના છે તો એક, એકાંત, એક અંત, એક ધર્મ, એક સ્વભાવ બોધબીજ, જ્ઞાનસ્વરૂપ, બીજકા અર્થ અહીં સ્વરૂપ લેના, એક જ્ઞાનસ્વરૂપ, એક ધર્મ સામાન્ય, એક સ્વરૂપ એસા જીવકા સ્વભાવ ઉસકી દૈષ્ટિક કરનેસે, એ મોહ આદિકા ભાવ તે અભૂતાર્થ છે, જૂઠા છે. આહાહાહાહા ! સમજમેં આયા ? કહો જ્ઞાનચંદ્રજી ! છે ? તોપણ સ્વયં એકાંત અપનેસે સ્વભાવ ત્રિકાળ, આહાહા... ઉસમેં થા કે કર્મકા નિમિત્તસે વિકૃત અવસ્થા, ઇતના નિમિત્ત નિમિત્ત સંબંધ બતાયા થા, વ્યવહારનયમાં. નિશ્ચયમેં તો સ્વયં જ્ઞાયક એકરૂપ સ્વભાવ, જ્ઞાન એકરૂપ સ્વભાવ, આનંદ એકરૂપ સ્વભાવ, શાંત એકરૂપ સ્વભાવ, શાંત એટલે સ્થિરતા, ચારિત્રની વીતરાગ એકરૂપ સ્વભાવ એસા સર્વગુણોકા એકરૂપ સ્વભાવ, એસે જ્ઞાનકા એકરૂપ સ્વભાવમેં સબ લે લેના સાથમેં. આહાહાહા !

ભગવાન એક ધર્મ, એક સ્વભાવ. જ્ઞાનરૂપ એસા જીવકા સ્વભાવ ઉસકી દૈષ્ટિક કરનેસે જો પર્યાયબુદ્ધિ છે ઉસકો છોડકર દ્રવ્ય સ્વભાવકી સમીપ જાકર, આહાહાહા... આ રીત એ જાકર અનુભવ કરને પર સમ્યગ્દર્શન હોતા છે. આ તો હજી ધર્મની પહેલી સીઢી આહાહા... અને એ સમ્યગ્દર્શન બિના, છ ઢાળામેં આતે છે જ્ઞાન, ચારિત્ર મિથ્યા છે સબ. આહાહાહા ! પહેલેથી થોડા સુધાર ક્રિયા થા, એમાં છે ? સ્વયં એકાંત જો જ્ઞાનસ્વરૂપ છે એસા જીવ સ્વભાવ, જ્ઞાન સ્વભાવ સ્વયં છે. આહાહા ! ઉસમેં તો કર્મકા નિમિત્તસે મોહ વિકાર, વિકાર કર્મસે નિમિત્તકા અર્થ એ કે નિમિત્તસે હુઆ એ નહીં, પણ ઉસકા નિમિત્તકા લક્ષસે હુઆ તો નિમિત્તસે હુઆ એસા કહેનેમેં આયા છે. બાકી તો એ સમયમેં મિથ્યાત્વ ને રાગદ્વેષની ઉત્પત્તિકા જન્મક્ષણ છે, ૧૦૨ ગાથા પ્રવચનસાર. એ ક્ષણમેં, એ કાળમેં મિથ્યાત્વ ને રાગદ્વેષ ઉત્પન્નકા, ઉત્પન્ન હોનેકા જન્મક્ષણ, ઉત્પત્તિકા કાળ થા, નિમિત્ત ભલે હો. સમજમેં આયા ?

તો પર્યાયદૈષ્ટિકસે દેખનેસે મોહ ને રાગદ્વેષ પર્યાયમાં છે એસા જ્ઞાન કરાનેકો કહા પણ આદરણીય એ નહીં. આહાહા ! એકરૂપ ભગવાન આત્મા સ્વયં અપનેસે એક સ્વભાવરૂપ જીવ સ્વભાવ ઉસકા સમીપ જાનેપર, એ પર્યાયકા લક્ષ છોડકર, જ્ઞાયકભાવકા એક જીવ સ્વભાવકા સમીપ જે દૂર થા, પર્યાયબુદ્ધિમેં એકરૂપ સ્વભાવસે દૂર થા. આહાહાહાહા ! આવું આકરું કામ છે, એ દૂર હઠાકર, પર્યાયબુદ્ધિ છોડકર, આહાહા... એક અંત નામ ધર્મ જ્ઞાન સ્વભાવરૂપ જીવકા સ્વભાવ, ઉસકી દૈષ્ટિક કરનેસે, ઉસકા સમીપ જાકર અનુભવ કરનેસે, મોહ આદિકા ભાવ અભૂતાર્થ છે, ભૂતાર્થ સ્વભાવકા અનુભવ કરનેપર એ ચીજ અભૂતાર્થ છે. આહાહા ! આવી વાત છે. આવું સમ્યગ્દર્શન એને કંઈક કંઈક કરી નાંખ્યું માળે. આહાહા ! સમજમેં આયા ? એક હોય ત્રણ કાળમાં પરમાર્થનો પંથ, ભગવાને જે કહ્યો પરમાર્થનો પંથ એક જ પ્રકાર, આ છે. આહાહા !

સ્વયં જ્ઞાનસ્વરૂપી પ્રભુ જીવકા સ્વભાવ ઉસમેં કોઈ નિમિત્તપણા છે નહીં, અને એ ક્ષણિક છે નહીં. આહાહા ! ત્રિકાળી જ્ઞાનસ્વભાવ સ્વરૂપ પ્રભુ ઉસકી દૈષ્ટિક કરનેસે, ઉસકા સમીપ જાકર અનુભવ કરને પર સમ્યગ્દર્શન હોતા છે, અનુભૂતિ હોતી છે. તબ રાગાદિકો અભૂતાર્થ કહેનેમેં

આયા છે, સમજમે આયા ? આહાહા ! આવી વાત છે. એ પાંચ બોલ હો ગયા.

ભાવાર્થ: - “આત્મા પાંચ પ્રકારસે અનેકરૂપ, અનેકરૂપ દિખાઈ દેતા થા. ઉસમે એકરૂપ દિખાના છે” હવે. આહાહા ! જુઓ ટીકાકાર કિતની સ્પષ્ટતા કરતે છે, જયચંદ પંડિત ! આહાહા ! ‘આત્મા’ (શ્રોતા:- વધારે સ્પષ્ટ કર્યું છે.) સ્પષ્ટ કર્યું છે એણે, લોકોને સાદી ભાષામાં સમજમાં આવે એસી ભાત કહેતે છે. આહાહા ! આત્મા એક વસ્તુ, પાંચ પ્રકારસે અનેકરૂપ દિખાઈ દેતા થા, બદ્ધસ્પષ્ટ, અન્યઅન્ય, નિયત નહીં પણ અનિયત, વિશેષ અને રાગ સહિત, મોહ સહિત એસા અનેકપણે દિખતા થા. આહાહાહા !

(૧) અનાદિકાળસે કર્મ પુદ્ગલકે સંબંધસે બંધા હુઆ, આ પહેલો બોલ લેતે છે, કર્મપુદ્ગલકે સ્પર્શવાલા દિખાઈ દેતા થા. આહાહાહા !

(૨) કર્મકે નિમિત્તસે હોનેવાલે નર, નારકી આદિ પર્યાયસે ભિન્ન ભિન્ન અન્ય અન્યરૂપે દિખાઈ દેતા થા, ભગવાન એકરૂપ સ્વભાવ હોનેપર ભી કર્મકા નિમિત્તસે નારકી આદિ ગતિ અનેકરૂપ દિખતે થે ઉસકો.

(૩) શક્તિકે અવિભાગ... પ્રતિચ્છેદ ઘટતે ભી છે ને વધતે છે પર્યાયમે અગુરુલઘુઆદિ એક સમયકી પર્યાયમે ષટ્ગુણહાનિવૃદ્ધિ આદિ હોતી છે બઢતી ભી છે, એ વસ્તુ સ્વભાવ છે. પર્યાય સ્વભાવ હોં એ, આ વસ્તુ સ્વભાવનો અર્થ પર્યાય સ્વભાવ, ઈસલિયે નિત્ય નિયત એકરૂપ દિખાઈ નહીં દેતા છે ? ક્યા કહા ? પર્યાયમે હિનાધિક દશા હોતી છે, એ વસ્તુકા સ્વભાવ છે સ્વભાવ નામ પર્યાયકા એસા એક ધર્મ છે, વસ્તુકા સ્વભાવ નામ ત્રિકાળીકી અહીંયા વાત નહીં. આહાહા !

યહ ઘટતી બઢતી પર્યાય અનંતગુણી બઢ જાયે, અને અનંતગુણી હીણી હો જાયે, આહાહા... અક્ષરકે અનંતમે ભાગે જ્ઞાન હો જાય કેવળજ્ઞાન હો જાય મતિ શ્રુતની પૂર્ણતા હો જાય, અપૂર્ણ રહે એટલા ભેદ, યહ પણ ઉસમે યહ નિત્ય નિયત એકરૂપ દિખાઈ નહીં દેતા. આહા... નિત્ય નિયત સ્વભાવ એકરૂપ દિખાઈ નહીં દેતા, એક વાત.

(૪) વહ વળી, દર્શન, જ્ઞાનઆદિ અનેક ગુણોસે વિશેષરૂપ દિખાઈ દેતા છે. ઓર

(૫) કર્મકે નિમિત્તસે હોનેવાલે મોહ, રાગ દ્વેષ આદિ પરિણામો કે સહિત વહ સુખદુઃખરૂપ દિખાઈ દેતા છે. સુખદુઃખકી કલ્પનાસે, આ સુખ આનંદકા નહીં લેના, આ સુખદુઃખ કલ્પનાકા લેના, સ્વભાવકા સુખ એ આનંદકી તો એકરૂપ દશા છે આ કલ્પના સુખ દુઃખકી અનેક દશા છે. આહાહા ! સમજમે આયા ? આહાહાહા ! સુખદુઃખ દિખાઈ દેતા છે.

યહ સબ અશુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિકરૂપ, યું કયોં કહા ? છે તો પર્યાય, પણ વો દ્રવ્યકી પર્યાય છે એસે ગિનકર અશુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક કહા. છે ? અશુદ્ધદ્રવ્યાર્થિકનય વ્યવહારનયકા વિષય છે. અશુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક કહો કે પર્યાયાર્થિક કહો કે વ્યવહાર કહો, આહાહાહા... અશુદ્ધ કયોં પહેલે લિયા ? કે દ્રવ્ય ત્રિકાળી હોકર, પર્યાયમે અશુદ્ધતા હોતી છે, એસે માટે અશુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક કહા, વો કોઈ દૂસરામે હુઈ છે અને દૂસરેસે હુઈ છે એસા નહીં છે. આહાહાહા ! પંડિતોના પહેલાના લખાણ તો જુઓ, વસ્તુની જેવી સ્પષ્ટતા છે એ સ્પષ્ટતાકો ખોલકર મુક્તે છે. આહા ! (શ્રોતા:- અગુરુલઘુ માને ક્યા ?) અગુરુલઘુ હો પણ પર્યાયમે હિનઅધિક દશા છે એ ભી છે અગુરુલઘુ છે પણ

पर्यायमें दिनअधिक दशा होती है ऐ ली लेना. आडाडा... सब अशुद्धद्रव्यार्थिक व्यवहारनयका विषय है.

ऐ दृष्टिसे देखा जाये तो ऐ है पर्यायमें ऐ भेद है. बद्धपणा, निमित्तपणा है, विकार है, अनेक पर्याय हिनाधिकपणे है, विशेषता है, व्यवहारनयसे देभो तो ऐ है, परंतु आत्माका अेक स्वभाव ऐ नयसे ग्रहण नहीं होता. आडाडा... आ सिद्धांत है. भगवान आत्मा स्वयं अेकत्रुप स्वभाव त्रिकाणी जिसमें निमित्तकी हैयातीकी तो अपेक्षा नहीं, पण निमित्तका अभावकी अपेक्षा नहीं. क्षायिक समकित, क्षायिक डेवणज्ञानमें निमित्तका अभावकी अपेक्षा है. रागमें निमित्तके सद्भावकी अपेक्षा है. आमां तो निमित्तका सद्भाव ने निमित्तका अभाव, कोठ अपेक्षा नहीं, ऐसा स्वयं आत्म स्वभाव. आडाडा ! आडाडाडा ! थोडा सूक्ष्म है पण बापु मारग आ है ! आडाडा !

अरे जनम - मरण करी करीने ८४ ना अवतार कर्यां भाँ ! ऐना दुःखनी व्याख्या करता परमात्मा ऐम कहे के, तारा क्षणना दुःख नरकना कहेतां करोडो भव अने करोडो ञ्मथी न कही शकय. भाँ तें अेटला दुःख वेठया छे. ऐ मिथ्यात्वने लछने. आडाडा... समजमें आया ?

सम्यग्दर्शन हुऐ पीछे, आर्तध्यान, रौद्रध्यान होता है, पण भविष्यका आयुष्यका अंध अशुभभावके काणमें नहीं होता. आडाडा ! क्या कडा ? के आत्माका अनुभव सम्यग्दर्शन हुऐ पीछे आर्त रौद्र ध्यान आदि अशुद्धभाव आदि होता है, पण भविष्यका आयुष्य ज्यारे अंधाता हो त्यारे तो शुभभावमें ही आयुष्य अंधेगा, अशुभभावमें आयुष्य नहीं अंधेगा, अशुभभावमें दूसरा कर्मकी प्रकृति अंधेगी, समजमें आया ? छतना समकितका जेरे है. आडाडा ! रौद्रध्यान होता है समकितकीको. पांयमा गुणस्थान सुधी रौद्रध्यान, छहे गुणस्थाने आर्तध्यान, छतां ऐ रौद्रध्यानके काणमें भविष्यका आयुष्य नहीं अंधेगा. आर्तध्यानके काणमें ली भविष्यका आयुष्य नहीं अंधेगा, वस्तुका स्वरूप ऐसा है. (श्रोता:- आर्तध्यान, रौद्रध्यान करे अने अंधाय नहीं ?) ऐ आयुष्य न अंधाय ऐम कडा, प्रकृति अंधाय, बीजुं अंधाय कीधुं ने, ऐ तो कडाने, रात्रे कडुंने, आयुष्य नहीं अंधाय, भव नहीं अंधाय, भविष्यका भव तो जब शुभभाव आयेगा तब अंधेगा. आडाडाडा ! पंडितज ! ऐसा है ने ? कारण के समकित है, नारकीमें तो आंही आना है तो मनुष्यपणाका ही आयुष्य अंधेगा, अने मनुष्य है उसका आयुष्य वैमानिकका ही आयुष्य अंधेगा समकितकीको, आडाडा ! समजमें आया ? अने वैमानिक जे है, समकित की उसको मनुष्यका आयुष्य अंधेगा, उसको तिर्यकका आयुष्य नहीं अंधेगा समकितकीको, आडाडाडाडा ! ऐ सम्यग्दर्शनका माहात्म्य है.

(श्रोता:- उन्हींने शास्त्र लिखा है. अपने लिऐ सोयके लिखा है) नहीं नहीं नहीं जूठ है सब, ऐमणे तो लिखा नहीं ऐ तो वीतरागभावमें पडा था, संतो तो वीतरागभावमें गुप्त था, कडा नहीं, ह्म तो ह्मारा ज्ञानस्वरूपमें गुप्त है. ह्में टीका बनाया था ऐसा नहीं ऐ तो भाषाकी वर्गणासे स्वपरप्रकाशक शक्ति भाषामें है, स्वपरप्रकाशक शक्ति, स्वपर जनन शक्ति ञ्ममें अने शब्दोमां स्वपर कहेनेकी शक्ति है. समजमें आया ? तो भाँ ऐ वाणीसे बन गया है नाथ, मैं बनाया ऐसा न मानो. आडाडाडा... आ वाणी मैं करता हुं ऐसा न मानो प्रभु,

વાણી જડકી છે. આહાહાહા !

આંહી તો કહેતે છે એ સે એ પાંચ પ્રકારકા અનેક પ્રકાર દિખતે છે, ઇસસે સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. આહાહા ! ક્યોંકિ એકરૂપ જીવકા સ્વભાવ જબ દેષ્ટિમેં ન આતે, તબ લગ સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા. આહાહાહાહા... ગાથા તો બહુ સરસ આવી. ૧૩, ૧૪ સમજમેં આયા ? ઇસ દેષ્ટિસે દેખા જાયે તો યહ સબ પર્યાયસે છે, પરંતુ ભગવાન આત્માકા એક સ્વભાવ ઇસ નયસે ગ્રહણ નહીં હોતા. એ ત્રિકાળી જ્ઞાયક એક સ્વભાવ એ પર્યાયનયસે ગ્રહણ નહીં હોતા. આહાહા ! સમજમેં આયા ? અનેકપણાકી જાનનેકી જે દેષ્ટિ છે એ વ્યવહાર છે અને અનેકપણાકી દેષ્ટિસે એક સ્વભાવ પકડમેં નહીં આતા. આહાહા ! કયા કહેતે છે ? (જબતક સમ્યગ્દર્શન નહીં હોતા તબતક સંસારમેં રખડેગા.) કરે, બાંધે રખડે છે સંસારમેં, શું ? નરકને, નિગોદમેં જાયેગા. પણ સંસ્કાર નાખ્યા હશે. સમ્યગ્દર્શન ભલે ન હો, પણ સંસ્કાર નાખ્યા હોગા કે મેં તો રાગસે ભિન્ન હું, ભિન્ન હું ભિન્ન હું. ભિન્ન એસા સંસ્કાર તો વો ભી નર્ક, નિગોદમેં નહિ જાયેગા. સમજમેં આયા ? જેને સમકિત સન્મુખ મિથ્યાદેષ્ટિ કહેનેમેં આયા છે, મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક ! સારા અધ્યાય છે, અંદરમેં દેઢતા સંસ્કાર નાખ્યા છે કે મેં એ રાગસે ભિન્ન હું, પુણ્યસે ભિન્ન હું, પર્યાય જિતના ભી મેં નહીં, મેં તો પૂર્ણ જ્ઞાયક સ્વભાવ હું એસા દેઢ સંસ્કાર નાખ્યા છે ભલે સમ્યગ્દર્શન નહીં છે. આહાહા !

જેમ કોરા શકોરા હોતા છે ને શકોરા ? કયા કહેતે છે આપ ? શકોરા પાણી નાખતે છે નાખતે નાખતે પી જાતા છે પીછે વિશેષ પાણી પડતે છે બહાર દિખાતા છે, એસે પહેલે અંદર સંસ્કાર એસા દેઢ નાખના કે રાગસે ને વિકલ્પસે મેરી ચીજ જાનનેમેં આતી નહીં, મેં તો મેરા સ્વભાવસે જાનું એસા સંસ્કાર નાખતે નાખતે નાખતે વિશેષ જબ હો ગયા તબ અનુભવ હો જાયેગા. સમજમેં આયા ? આહાહા... આ ચીજ છે ભૈયા. દુનિયા માનો ન માનો, મારગ તો આ છે. આહાહા ! સમજમેં આયા ?

એક સ્વભાવ ઇસ નયસે, ઇસ નયસે કયા ? અનેકપણાના પાંચ બોલ કહા એ નયસે એક સ્વભાવ દેષ્ટિમેં નહીં આ સકતા, આહાહા... ઔર એક સ્વભાવકો જાને બિના એકરૂપ કાયમી સ્વયં, શુદ્ધ, પરમ સ્વભાવભાવ પારિણામિક સ્વભાવભાવ એસા એક સ્વભાવ જાને બિના યથાર્થ આત્માકો કેસે જાના જા સકતા છે ? વાસ્તવિક એકરૂપ ત્રિકાળ સ્વભાવકો જાને બિના વાસ્તવિક આત્માકો કેસે જાનનેમેં આતા છે ? આહાહા ! ભાષા જરીક સરળ છે વસ્તુ કઠણ છે પણ ભાષા સરળ ને સમજમેં આવે એસી ચીજ છે. સમજમેં આયા ?

ઇસલિયે દૂસરે નયકો, કયું કહા ? કે પાંચ ભેદ બદ્ધ, અન્યઅન્ય, અનિયત, વિશેષ રાગાદિ સંબંધવાળા દેખનેસે એકરૂપ સ્વભાવ નહીં દેખનેમેં આતા, આહાહા ! વ્યવહારમેં રાગ આતા છે ઉસકો દેખનેસે એકરૂપ સ્વભાવ દિખનેમેં નહીં આતા. આહાહા ! વ્યવહાર છે ને દયા, દાન, વ્રત, ભક્તિ દેવ ગુરુ શાસ્ત્રકી શ્રદ્ધા આદિકા વિકલ્પ, ઉસકા લક્ષસે એકરૂપ સ્વભાવ નહીં જાનનેમેં આતા. આહાહા ! ઉસસે એકરૂપ સ્વભાવ નહીં જાનનેમેં આતા. આહાહા ! સમજમેં આયા ? સમજાય એવું છે પ્રભુ, તારા ઘરની વાત નાથ તને ન સમજાય તે કેમ ? આહાહા ! હૈં ? પ્રભુ તારી પ્રભુતાનો પાર નથી, અરે પ્રભુ તને ખબર નથી. તેરી પ્રભુતા એસી છે કે સંસ્કાર

अंदरमें नाभनेसे अनुभवमें आयेगा ही आयेगा. समझमें आया ? आहाहाहा ! अरे पामरता तूट जायेगी. आहा... अेकद्रूप स्वभाव, अेकद्रूप स्वभाव, अेकद्रूप स्वभाव, आहाहा... अैसा अनुभव करने पर सम्यक स्वभाव जाना जाता है. टीकानो अर्थ गंभीर लागे अेटले सादी भाषामां अर्थ किया है.

धसलिये दूसरे नयको उसके प्रतिपक्षी शुद्धद्रव्यार्थिकको, ओ अशुद्ध द्रव्यार्थिक था. अशुद्ध द्रव्यार्थिक कडो, व्यवहार कडो के पर्यायनय कडो तीनो अेक होता है. इवे अर्हीया शुद्धद्रव्यार्थिक लेना है. आहाहाहा ! भाए ! आ तो हितनी वात है प्रभु ! आ तो धर्मनी केम प्राप्त डो सम्यक् अैसी बात है. आहाहा ! आ कांछ साधारण बात नहीं. आहाहा ! अनंतकाणका जनम मरण उसका भाव उसका नाश करनेका आ उपाय है.

शुद्ध द्रव्यार्थिक शुद्ध द्रव्यस्वरूप त्रिकाणी शुद्ध द्रव्य अर्थि नाम प्रयोजन, जे नयका शुद्ध त्रिकाणी द्रव्य प्रयोजन शुद्ध द्रव्यार्थिक शुद्ध द्रव्य अर्थि जिसका प्रयोजन त्रिकाणका, अैसा नयसे आहा... ग्रहण करके अेक असाधारण, अेक असाधारण दूसरी यीजमें अैसा भाव अेकद्रूप है ही नहीं पर्यायमें अेम, ज्ञायकभाव आत्माका भाव लेकर, अेक ज्ञायक मात्र भाव आहा ! मुद्गनी रकम है. मुद्गकी क्या कडा ? वो पांय लाभ दिया होय ने आठ आनानी तेरीभे, पहेले तो आठ आना तेरीभे व्याज थाने, आठ आना इवे तो टका डो गया, तो पांय लाभ दिया होय तो आठ आना व्याज २५ वर्ष लिया, पीछे कडे भाए व्याज तो लिया पण इवे पैसा लावो, मुद्गनी रकम लावो व्याज नहि इवे के रकम नहीं है, आहाहा... अेम यहां कहेते है. पुण्य पापसे स्वर्ग नरक आदि मिला है. अे तो सब व्याज है बहारका, मूण रकम लावो.

आ त्रिकाण स्वभाव जे मूण रकम है, आहाहाहा... जेनी उत्पत्ति नहीं जेनो नाश नहीं जेमां अपूर्णता नहीं, जिसमें आवरण नहीं, जेमां अशुद्धता नहीं, आहाहाहाहा... आहा ! अैसा ग्रहण करके अेक असाधारण ज्ञायकभाव आत्माका भाव लेकर, आहा... उसे शुद्धनयकी दृष्टिसे जे ज्ञानका अंश त्रिकाणको पकडते है अे शुद्धनय, धससे सर्व परद्रव्योसे भिन्न, अबद्धस्पृष्ट है ने उसीसे लिया है. परद्रव्योसे भिन्न, सर्वपर्यायसे अेकाकार, नारकी आदि अे अन्य अन्य नहीं. हानि - वृद्धिसे रहित, अनियत नहीं नियत, विशेषसे रहित गुणभेदसे विशेषसे रहित और नैमित्तिक भावसे रहित, निमित्तना लक्षे उत्पन्न हुआ. राग द्वेष आदि अे नैमित्तिक भावसे रहित कर्म तो निमित्त है, पर्यायमें विकृत अवस्था नैमित्तिक अपने कारणसे डुध है. आहाहाहाहा ! समझमें आया ?

अे पोकार अत्यारे बडोत है कर्मनो, अधाने बस कर्मसे डोता है, कर्मसे डोता है, कर्मसे डोता है. पण परकी रागकी पर्याय कर्म परद्रव्यसे डुअे कैसे ? परद्रव्य तो छूते नहीं ने उसको ? अने राग है अे कर्म द्रव्यका उदयको छूते ही नहीं ने दो द्रव्य भिन्न है. "अपनेको आप भूलके हैरान डो गया. 'कर्मसे नहीं', अपनेको आप भूलके हैरान डो गया" आहाहा ! अपनी यीज क्या है उसमें भी आया नहीं ? "अब हम निज घर डबडु न आये, पर घर भमत". अपना उलटा पुरुषार्थसे पर घर भमत राग अने पुण्य ने अनेकताको अपना मानकर में यार गतिमें रभडया. आहाहाहा !

બેનના વચનમાં તો એસા આયા છે. વચનામૃતમે કે સમ્યગ્દર્શન હુઆ છે સ્વદેશકા ભાન હુઆ છે, ચૈતન્ય આનંદકંદ પ્રભુ શુદ્ધ ચૈતન્યમે અરેરે રાગમે આયા હમ પરદેશમે આ ગયા. આહાહા ! બેનના વચનામૃતમાં છે. અરેરે દયા, દાન, વ્રત, આદિ વિકલ્પમે આયા. હમ પરદેશમે આ ગયે ઉસમે હમારા દેશ નહીં. આહાહા ! હમારા સ્વદેશમે તો આનંદ ને જ્ઞાન ને શાંતિ પડી છે, એ હમારા પરિવાર છે. આહાહાહા ! વાતું આકરી બહુ ભાઈ ! આહાહા ! હૈ ને વો, ઉસમે હૈ કે નહીં ? કેટલામે હૈ ૪૦૧, ૪૦૧ હૈ, જ્ઞાનીકા પરિણમન વિભાવસે વિમુખ હોકર સ્વરૂપકી ઔર ઢલ રહા હૈ, જ્ઞાની નિજ સ્વરૂપમે પરિપૂર્ણરૂપસે સ્થિર હો જાનેકો તરસતા હૈ. આહાહાહા ! મેં મેરા ઘરમે પરિપૂર્ણ કેસે બેઠ જાઉં. આહાહા ! સમકિતીકો તો અપના સ્વરૂપમાં પૂર્ણ કેમ ઠરીને બેસી જાઉં, એસી ભાવના હૈ. આહાહા ! ઈસ વિભાવભાવ હમારા દેશ નહીં, એ વ્યવહાર રત્નત્રયકા વિકલ્પ ભી ઉઠતે હૈ સમકિતીકો પણ એ હમારા દેશ નહીં. આહાહાહાહા !

કહો જયપુર છોડીને વિલાયત કયા કહેતે હૈ, અમેરિકા-અમેરિકા વિલાયત છે. આ તો દાખલો છે. આહાહાહા ! અહીંયા તો પ્રભુ ! પ્રભુ આનંદનો નાથ પ્રભુ ઉસકી જ્યાં દેષી હુઈ ઔર ઉસકા સ્વભાવકા ભાન ને અનુભવ હુઆ પીછે વિકલ્પ આયા તો કહે કે અરેરે અમે તો પરદેશમે આ ગયા. ઉસમે હમારા કોઈ પરિવાર નહીં ત્યાં આ ગયા, યુગલજી ! આંહી તો વ્યવહાર આવે તો રાજી હોતા હૈ. આહાહાહા ! ઈસ પરદેશમે હમ કહાં આકર પહુંચે ! આહાહા ! હમેં યહાં અચ્છા નહીં લગતા, શુદ્ધ ચૈતન્ય હમારા પવિત્ર દેશ હૈ, ઉસમે હમ રહેતે હૈ ને આ આ ગયા રાગ, હમ પરદેશમે કહાં આ ગયા ? હમકો યહાં અચ્છા નહીં લગતા. શુભભાવ અચ્છા નહીં લગતે. એ રંગુલાલજી ! આહાહાહા ! એને ઠેકાણે હજી તો બાઈડી, છોકરા ને પૈસા, આબરૂ ઠીક લગતે હૈ આહાહાહા... મિથ્યાત્વભાવ હૈ. આહાહાહા !

ભાઈ ત્રણ લોકના નાથ કેવળી પરમાત્મા એની આ વાણી છે, એનું આ સ્વરૂપ છે. પ્રભુ ! આહાહા ! અહીં હમારા કોઈ નહીં. અરેરે વિકલ્પ ઉઠયા એ હમારા નહીં, જહાં જ્ઞાન, શ્રદ્ધા, ચારિત્ર, આનંદ, વીર્ય આદિ અનંત ગુણોરૂપ હમારા પરિવાર વસતા હૈ, યે હમારા સ્વદેશ હૈ. કહો રતનચંદજી ! અબ હમ ઉસ સ્વરૂપ સ્વદેશકી ઔર જા રહા હૈ. આહાહા ! સ્વરૂપ જો જ્ઞાયક ને આનંદસ્વરૂપ એકરૂપ હૈ ત્યાં હમ જા રહે હૈ, હમેં ત્વરાસે અપને મૂળ વતનમે જાકર, ત્વરાસે હમારા મૂળ વતન જો સ્વદેશ આનંદ જ્ઞાનઆદિ, આહાહાહા... ત્યાં આરામસે વસના હૈ, જહાં સબ હમારે હૈ. આહાહા ! પુસ્તક નિકલ આયા તો બહોત વખાણ આતા હૈ લોકો કહે, ઓહોહો... આયા તમારે આયા ને હિન્દીમે આયા હૈ ને પત્ર આયા હૈ એસે એક સંગ્રહ હો ગયે હૈ યહાં કહેતે હૈ. (શ્રોતા:- આત્મધર્મમે દિયા હૈ) હાં, થોડા દિયા હૈ.

એસા દેખા જાય તો સર્વ પાંચ ભાવોસે જો અનેક પ્રકાર યે હૈ અભૂતાર્થ હૈ સ્વભાવકી એકતામે દૈષ્ટિ કરનેસે, સ્વભાવની એકરૂપ સ્વભાવ સહિતની દૈષ્ટિ કરનેસે, અનુભવ કરનેસે એ પાંચ પ્રકાર હૈ, અનેક પ્રકાર હૈ એ જૂઠા દિખતે હૈ. ઉસમે હૈ નહીં. સામાન્યમે વિશેષ હૈ નહીં, સામાન્યમે અનેકતા હૈ નહીં, સામાન્યમે અનિયતતા હૈ નહીં. આહાહા ! આવી વાતું છે, હૈં ? આવો પ્રભુ છે ભાઈ ! ભાઈ ! તારા ઘરની વાત છે ને પ્રભુ ! આકરી લાગે માટે બીજો રસ્તો લેવો એવું કાંઈ છે ? હૈં ? માર્ગ તો આ હૈ.

यहां यह समजना चाहिए के वस्तुका स्वरूप अनंत धर्मात्मक है, वस्तुना स्वरूप तो अनंत धर्म स्वरूप अनंत गुण स्वरूप है, यह स्याद्वादसे यथार्थसे सिद्ध होता देभा जाता है. अपेक्षासे ऐसा सब सारा निर्णय होता है, आत्मा भी अनंत धर्मवाणा है उसके कुछ धर्म तो स्वाभाविक है, ज्ञान, दर्शन आदि कुछ पुद्गलके अपेक्षासे संयोगसे हुआ है, राग द्वेष आदि ज्ञान, दर्शन, आनंद से स्वाभाविक है. अने राग आदि से पुद्गलका निमित्तसे हुआ विभाविक है. कुछ पुद्गलके संयोगसे है, होते है. आहाहा !

“जो कर्मके संयोगसे होते है उससे आत्माकी संसारकी प्रवृत्ति होती है”. कर्मका निमित्तसे जो राग आदि आता है से तो संसारकी प्रवृत्ति है. याहे तो शुभ हो के याहे तो अशुभ हो. आहाहा ! समयसार नाटकमें तो मोक्ष अधिकारमें ४० मो बोल लिया है, समजमें आया ? के मुनि है सख्या भावलिंगी जिसको पूर्णानंदका नाथका पत्ता लेकर स्थिरता औसी जाम गछ है वीतरागता, वीतरागता, वीतरागता, वीतरागता जम गछ, उसको महाप्रतका विकल्प उठते है, समयसार नाटकमें कहा के से जगपंथ है. है यहां समयसार नाटक ? है, मोक्ष अधिकार है ने ? उसमें यालीसवा बोल है, मोक्ष छे ने ? मोक्ष है ? से आया देभो, “ता कारण जगपंथ सेव” आहाहा ! मुनिराज आत्माका आनंदका वेदनवाणा, शुद्ध यैतन्यधनमें रमण करनेवाला उसको भी जो विकल्प आता है, पंचमहाप्रतका २८ मूण गुणका, ता कारण जगपंथ, से जगपंथ है छतना. आहाहाहा ! “उत् शिवमारग ज्ञेय”. रागसे त्मिन्न होकर अंदर स्वरूपमां स्थिरता से शिवमार्ग ज्ञेय. “प्रमादि जगको ढुंके” अरेरे मुनि पण प्रमादमां आया तो जगकी दशा दुष्ट रागकी संसार आहाहा, आवी वात छे प्रभु “अने अप्रमादि शिव और” स्वरूपमां अप्रमाद होकर रहेते है से तो शिवलोकमें- मोक्षके पंथमें चलते है आहाहा. मुनि सख्या भावलिंगी जिसकी भावलिंग जिसकी महोर छाप है, ज्ञायक प्रयुर स्वसंवेदन, ज्ञायकका प्रयुर स्व-संवेदन जिसकी महोर छाप है ऐसा भावलिंगी संतो, आहाहाहा... उसको भी विकल्प आता है तो कहेते है, से तो संसार है, छतना संसार जगपंथ है. आहाहा. अज्ञानीकी तो बात क्या करना. आहाहा !

क्योंकि राग से उदयभाव है, उदयभाव संसार है. आहाहा ! समजमें आया ? उससे आत्माकी सांसारिक प्रवृत्ति होती है, राग आदिसे तो संसारकी प्रवृत्ति होती है देभो, और तत् संबंधी जो सुषुप्त आदि होता है ने भोगते है अज्ञानी, आहाहा... से आ आत्माकी अनादिकादीन अज्ञानसे पर्यायबुद्धि है. अनेकपक्षाकी रागादिनी पर्याय ने त्मेदको देभना अनादिकी पर्यायबुद्धि है. आहाहा ! भगवान सेक समयकी पर्यायकी समीपमें प्रभु बिराजते है. आहाहा ! अनेक पर्याय, जे पर्याय सेक समयकी है, से पर्यायकी समीपे अंतरमें प्रभु बिराजते है, पूर्णानंदका नाथ !

सेक संग हो गये है यहां कहेते है (आत्मधर्ममें दिया है) हा, थोडा दिया है ऐसा देभा जाय तो. समजमें आया ? आहाहा ! से आत्मा अनादि काणसे पर्यायबुद्धि है. उसे अनादि अनंत सेक आत्माका ज्ञान नहीं है, जोके जो त्मिन्न ध्रुव पडा है अनादि अनंत उसका ज्ञान नहीं है. पर्यायका ज्ञान है, आहाहा ! समजमें आया ? सेक क्षणकी पर्याय उत्पन्न दुष्ट दूसरे क्षणे

નાશ હોતી છે. પણ ઉસમેં ભગવાન એક અનાદિ અનંત પડા છે ધ્રુવ. આહાહાહા ! ઉસકા તો જ્ઞાન છે નહીં, વો તરફ તો ઝૂકે નહીં. આહાહાહા ! એ આત્માકા જ્ઞાન નહીં છે.

ઈસે બતાનેવાલા સર્વજ્ઞકા આગમ છે. એ સર્વજ્ઞકા આગમ સિવાય ઐસી બાત ક્યાંય છે નહીં તીન કાલમેં. સમજમેં આયા ? (શ્રોતા:- બધા ધર્મવાળા પોતાના પ્રભુને સર્વજ્ઞ માને) માને ગમે તે, સર્વજ્ઞ છે હી નહીં. અજ્ઞાની પોતે અપનેકો ગમે તે માને, સર્વજ્ઞ તો એક જૈન દર્શનમેં, ક્યોંકિ આત્મા સર્વજ્ઞ સ્વભાવી ત્રિકાળ છે ભગવાન આત્મા સર્વજ્ઞ સ્વભાવી ત્રિકાળ છે ઐસે કહેનેવાલા તો સર્વજ્ઞ પરમાત્મા છે અને વો સર્વજ્ઞ સ્વભાવ છે ત્રિકાળી ભગવાન ઉસકે અવલંબનસે પર્યાયમાં સર્વજ્ઞપણા હોતા છે, જિસકા સર્વજ્ઞ સ્વભાવ આત્મામેં છે ઐસા માનતા નહીં ઉસકો સર્વજ્ઞ પર્યાય કભી હોતી નહીં. આહાહા ! (શ્રોતા:- આત્માકો તો માનતા હી છે) આત્માકો ક્યા માને બધા વાતો કરે, આત્મા એટલે ક્યા પ્રભુ ? સર્વજ્ઞ, બીજી સાદી ભાષાએ કહીએ તો “જ્ઞ” સ્વભાવી અને “જ્ઞ” સ્વભાવીમાં સર્વ લગાવી દિયા તો સર્વજ્ઞ સ્વભાવી, ક્યોંકિ વો સર્વજ્ઞ સ્વભાવ ઉસકા ગુણ છે, ઉસકી શક્તિ છે. આહાહાહા ! અને એ સર્વજ્ઞ સ્વભાવી એકરૂપ પ્રભુ ઉસકી દૈષ્ટિ કરનેસે ને ઉસમેં સ્થિર હોનેસે સર્વજ્ઞકી પર્યાય, પ્રગટ પર્યાયમાં હોતી છે. સર્વજ્ઞમેંસે પ્રવાહ આતા છે. આહાહા ! પૂર્વકી પર્યાયમેંસે મોક્ષ હો ઐસા કહેના ભી વ્યવહાર છે, બાકી તો સર્વજ્ઞ સ્વભાવ છે ઉસમેંસે સર્વજ્ઞ પર્યાય આતી છે. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ?

ઉસમેં શુદ્ધદ્રવ્યાર્થિકનયસે એ બતાયા છે, કે આત્મા એક અસાધારણ ચૈતન્યભાવ છે, ત્રિકાળી એક અસાધારણ દૂસરા ગુણ ભી ઐસા નહીં, જ્ઞાન સ્વભાવ જૈસા. દૂસરા ગુણ ભી અપનેકો જાનતે નહીં, જ્ઞાન અપનેકો જાનતે છે ને દૂસરા ગુણકો જાનતે છે ને પરકો જાનને વાલા અસાધારણ એક જ્ઞાયક સ્વભાવ છે. આહાહાહા ! સમજમેં આયા ? આવો ઉપદેશ ! હૈં ? આહાહા ! જ્ઞાન છે અસાધારણ ચૈતન્યમાત્ર જો કે અખંડ છે પ્રભુ તો દ્રવ્યસ્વભાવ તો અખંડ છે પર્યાયકા ભેદ ભી જિસમેં નહીં, નિત્ય છે અનિત્ય નહીં, અનાદિ અનંત છે, અનાદિ નિધન ‘અ’ આદિ અનિધન, આદિ નહીં ને અંત નહી. ઐસી ચીજ ધ્રુવ નિત્યાનંદ પ્રભુ ! આહા... ઉસે જાનનેસે પર્યાયબુદ્ધિકા પક્ષપાત મિટ જાતા છે ઐસા ભગવાન ત્રિકાળી જ્ઞાયકકો જાનનેસે ને અનુભવ કરનેસે પર્યાયબુદ્ધિકા પક્ષપાત છૂટ જાતા છે તભી સમ્યગ્દર્શન હોતા છે. આહા ! વિશેષ કહેગા.

(શ્રોતા:- પ્રમાણ વચન ગુરુદેવ.)